

Kretanje kamatnih stopa na tržištu novca kao determinanta kreditne aktivnosti banaka

---

Odak, Tamara

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:288534>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-08**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

TAMARA ODAK

**KRETANJE KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA KAO
DETERMINANTA KREDITNE AKTIVNOSTI BANAKA**

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

**KRETANJE KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA KAO
DETERMINANTA KREDITNE AKTIVNOSTI BANAKA**

Mentorica:

dr. sc. Petra Popek Biškupec, v. pred.

Studentica:

Tamara Odak

Naziv kolegija:

FINANCIJSKE INSTITUCIJE I TRŽIŠTA

JMBAG studenta:

0234060047

SADRŽAJ

1. UVOD	2
1.1 PREDMET I CILJ RADA.....	2
1.2 IZVORI PODATAKA I METODE	2
1.3 STRUKTURA RADA	2
2. VRSTE I SPECIFIČNOSTI FINACIJSKIH TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	4
2.1 VRSTE FINACIJSKIH TRŽIŠTA.....	4
2.1.1 TRŽIŠTE NOVCA	4
2.1.2 TRŽIŠTE KAPITALA	5
2.2 REGULACIJA I NADZOR FINACIJSKIH TRŽIŠTA	6
3. ULOGA BANAKA KAO NAJVAŽNIJH KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	8
3.1 STRUKTURNA OBILJEŽJA BANAKA	8
3.2 PLASMANI I KREDITNA AKTIVNOST BANAKA	16
3.3 STRUKTURA KREDITA BANAKA	18
3.3.1 STRUKTURA KREDITA PREMA VRSTAMA DUŽNIKA	18
3.3.2 VALUTNA STRUKTURA KREDITA	19
3.4 UPRAVLJANJE KREDITNIM I KAMATNIM RIZICIMA.....	21
3.5 REGULACIJA I NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA.....	22
4. ANALIZA UTJECAJA KAMATNIH STOPA NA KREDITNU AKTIVNOST BANAKA	23
5. REGRESIJSKA ANALIZA	32
5.1 REGRESIJSKA ANALIZA UTJECAJA KRETANJA KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA NA UKUPNE KREDITE KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	32
5.2 REGRESIJSKA ANALIZA UTJECAJA KRETANJA KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA NA PROSJEČNE KAMATNE STOPE NA KREDITE KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	35
6. ZAKLJUČAK.....	37
7. IZJAVA	38
8. LITERATURA	39
8.1 KNJIGE	39
8.2 ZAKONI.....	39
8.3 INTERNETSKI IZVORI	40
9. POPIS SLIKA , TABLICA I GRAFIKONA	42
ŽIVOTOPIS.....	44

SAŽETAK

Cilj ovog rada je analizirati utjecaj kretanja kamatnih stopa na tržištu novca na kreditnu aktivnost banaka i kamatne stope na kredite u Republici Hrvatskoj. U radu su predstavljene osnovne znakovitosti financijskih tržišta Republike Hrvatske i obilježja banaka kao najvažnijih kreditnih institucija. Izvršena je analiza strukture bankovnog sektora u Republici Hrvatskoj, strukture kredita hrvatskih banaka i kretanja kamatnih stopa.

Provedena je regresijska analiza utjecaja kretanja kamatnih stopa na tržištu novca na kreditnu aktivnost banaka i kretanje kamatnih stopa na kredite.

Rezultati analize ukazuju da kretanja kamatnih stopa na tržištu novca utječe na prosječne kamatne stope na kredite u Republici Hrvatskoj, ali ne utječu na kreditnu aktivnost banaka.

Ključne riječi: banke, kamatne stope, krediti, analiza

ABSTRACT

The aim of this paper is to analyze impact of Money Market interest rate movements on banks' lending activity and interest rates on loans in the Republic of Croatia. The basic features of financial markets in the Republic of Croatia and the characteristics of banks as the most important credit institutions are given. The structure of the banking sector in the Republic of Croatia and the structure of loans from Croatian banks and interest rate trends have been analyzed.

Regression analysis of the impact of interest rate movements on the Money Market on banks' credit activity and the movement of interest rates on loans was performed.

The results of the analysis indicate that interest rate trends at the Money Market affect average interest rates on loans in the Republic of Croatia, but do not affect banks credit activity.

Key words: banks, interest rates, loans, analysis

1. UVOD

1.1 PREDMET I CILJ RADA

Predmet ovog rada je istražiti utjecaj kretanja kamatnih stopa na tržištu novca na kreditnu aktivnost banaka u Republici Hrvatskoj. Prikazati će se volumen, struktura i kretanje kredita bankovnog sektora i kretanja kamatnih stopa na tržištu novca.

Cilj ovog završnog rada je dokazati utjecaj kretanja kamatnih stopa na tržištu novca na kreditnu aktivnost banaka i kamatnih stopa na kredite. Niske razine kamatnih stopa na tržištu novca bankama omogućavaju jeftinije pribavljanje sredstva. Unatoč tome banke nisu povećale kreditnu aktivnost. Provedenom regresijskom analizom je dokazano da kamatne stope na tržištu novca ne utječu na kreditnu aktivnost banaka.

1.2 IZVORI PODATAKA I METODE

Rad je izrađen prikupljanjem i analizom primarnih i sekundarnih izvora podataka.

Sekundarni izvori podataka su stručne knjige, publikacije, zakoni, internet stranice, skripte i bilješke sa predavanja. Korištena je literatura u elektronskom obliku.

Primarni izvori podataka pribavljeni su analizom sekundarnih podataka koji su preuzeti od institucija relevantnih za područje istraživanja.

U izradi rada korištene su kvantitativne metode i regresijska analiza.

1.3 STRUKTURA RADA

Rad započinje sažetkom na hrvatskom i engleskom jeziku i navode se četiri ključne riječi.

Rad je podijeljen na šest poglavlja. U uvodu je obrazložen predmet i cilj rada, izvori i metode prikupljanja podataka, te sadržaj i struktura rad.

Drugi dio rada donosi pregled i opis financijskih tržišta Republike Hrvatske.

U trećem dijelu rada donosi se analiza strukture hrvatskih banaka kao najvažnijih kreditnih institucija.

Četvrti dio rada bavi se kamatnim stopama na način da je dan pregled referentnih kamatnih stopa , njihova kretanja , kao i kretanja kamata na kredite u Republici Hrvatskoj.

U petom dijelu rada izloženi su rezultati provedene regresijske analize utjecaja kretanja kamatnih stopa na tržištu novca na ukupne kredite i prosječne kamatne stope na kredite hrvatskih banaka.

U šestom poglavlju iznosi se zaključak obrađene teme rada.

Na kraju rada donosi se popis literature, tablica , grafikona i slika.

2. VRSTE I SPECIFIČNOSTI FINANCIJSKIH TRŽIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1 VRSTE FINANCIJSKIH TRŽIŠTA

Financijska tržišta predstavljaju mjesto na kojem se susreću ponuda i potražnja za novčanim sredstvima, na kojem se odvija kupoprodaja vrijednosnih papira i mjesta su izvora financiranja gospodarskih subjekata. Osnovna podjela financijskih tržišta je na tržište novca i tržište kapitala.¹

2.1.1 TRŽIŠTE NOVCA

Tržište novca obuhvaća kratkoročne novčane poslove kojima sudionici novčanog tržišta dolaze do likvidnih sredstava, pozajmljuju svoje viškove sredstava i trguju kratkoročnim vrijednosnim papirima.²

Novčano tržište dijeli se na:³

- tržište novca (međubankovno tržište)
- tržište kratkoročnih vrijednosnih papira
- devizno tržište

Međubankovno tržište je tržište kratkoročnog kreditiranja među bankama. Podrazumijeva razmjenu novčanih sredstava s dospijecom u rasponu od jednog dana do jedne godine. Svrha međubankovnih kredita je da banke omoguće likvidna sredstva i sredstva za održavanje propisane minimalne obvezne rezerve.⁴

---

¹ Kovačević, M. (2017), *Financiranje poslovnih kombinacija*, Zaprešić, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić dostupno na <https://www.bak.hr/hr/referada/knjiznica/e-knjiznica> (22.01.2020)

² Lešić, Z. i Gregurek, M. (2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

³ Lešić, Z. i Gregurek, M. (2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

⁴ Lešić, Z. i Gregurek, M. (2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

Tržište kratkoročnih vrijednosnih papira podrazumijeva trgovinu kratkoročnim dužničkim instrumentima kojima se trguje na novčanom tržištu. Kratkoročni dužnički instrumenti imaju dospjeće do godinu dana. Instrumenti tržišta kratkoročnih vrijednosnih papira su blagajnički zapisi, trezorski zapisi, utrživi certifikati o depozitu, bankovni akcepti, komercijalni zapisi i sporazumi o reotkupu.⁵

Devizno tržište je dio novčanog tržišta na kojem se kupuju i prodaju strana sredstva plaćanja.

Transakcije na tržištu novca dogovaraju se telefonom, preko dealinga ili trgovinskih platformi.

Namira transakcija provodi se preko platnih sustava i sustava korespondentnih banaka, a prijebaj i namira vrijednosnih papira preko Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. .

U Republici Hrvatskoj postoji organizirano tržište novca koje je osnovano s ciljem organiziranog povezivanja ponude i potražnje instrumenata novčanog tržišta. Osnovano je kao dioničko društvo pod nazivom Tržište novca i kratkoročnih vrijednosnica d.d., a dioničari društva su hrvatske banke. Djelatnost Tržišta novca i kratkoročnih vrijednosnica d.d. regulirana je Zakonom, Statutom i pravilnicima, a nadzor nad radom u ovlasti je Hrvatske narodne banke. Na organiziranom tržištu novca u Republici Hrvatskoj sudjeluju financijske institucije, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija.⁶ Prema Odluci Skupštine Tržišta novca d.d. od 1. siječnja 2020. pokrenut je postupak likvidacije društva.⁷

2.1.2 TRŽIŠTE KAPITALA

Tržište kapitala je dio financijskog tržišta na kojem se trguje dugoročnim financijskim instrumentima. U dugoročne financijske instrumente ubrajaju se dugoročni depoziti, dugoročni krediti i dugoročni vrijednosni papiri. Na tržištu kapitala u Republici Hrvatskoj najčešće se trguje dionicama i obveznicama. Dionica je vlasnički vrijednosni papir koji predstavlja udio u vlasništvu dioničkog društva. Obveznica je dužnički vrijednosni papir koji predstavlja

---

⁵ Lešić, Z. i Gregurek, M. (2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

⁶ Tržište novca d.d., <http://www.trzistenovca.hr/Home/SysHtmlPage?sistemskaInstancaPodatakaId=1> (12.09.2020)

⁷ Sudski registar, https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080034782 (12.09.2020)

dugovanje određenog novčanog iznosa uvećanog za kamatu. Tržište kapitala dijeli se na primarno i sekundarno tržište. Primarno tržište kapitala je prva prodaja izdanih vrijednosnih papira, a sekundarno tržište je svaka daljnja prodaja vrijednosnih papira.⁸

U Republici Hrvatskoj trgovanje dugoročnim instrumentima tržišta novca odvija se preko burze ili na dogovorenom takozvanom OTC (engl. Over the counter) tržištu.⁹

Sudionici tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj su: ulagatelji u financijske instrumente, posrednici u trgovini, izdavatelji financijskih instrumenata, Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. Zagreb i Zagrebačka burza d.d. Zagreb.¹⁰

2.2 REGULACIJA I NADZOR FINANCIJSKIH TRŽIŠTA

Nadzor financijskih tržišta u Republici Hrvatskoj provodi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga osnovana je 2005. godine spajanjem triju postojećih nadzornih institucija: Komisije za vrijednosne papire, Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja te Direkcije za nadzor društava za osiguranje.¹¹ Prema Zakonu o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga¹² agencija je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru svog djelokruga nadležnosti. Za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru. Agencija ima upravu koja se sastoji od pet članova od kojih je jedan predsjednik Uprave. Imenuje ih i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog vlade Republike Hrvatske.

---

⁸ Kovačević, M. (2017), *Financiranje poslovnih kombinacija*, Zaprešić, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić dostupno na <https://www.bak.hr/hr/referada/knjiznica/e-knjiznica> (22.01.2020)

⁹ Kovačević, M. (2017), *Financiranje poslovnih kombinacija*, Zaprešić, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić dostupno na <https://www.bak.hr/hr/referada/knjiznica/e-knjiznica> (22.01.2020)

¹⁰ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh> (15.09.2020.)

¹¹ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/o-nama/> (23.10.2020.)

¹² Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_11_140_2639.html (23.10.2020.)

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga je članica Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA)) i Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržište kapitala(engl. European Securities and Markets Authority (ESMA)) i sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike.¹³

Temeljni ciljevi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga su promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora. U njezinu nadležnost spada nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju.¹⁴

---

¹³ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/o-nama/> (23.11.2020.)

¹⁴ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, <https://www.hanfa.hr/o-nama/> (23.11.2020.)

3. ULOGA BANAKA KAO NAJVAŽNIJIH KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1 STRUKTURNA OBILJEŽJA BANAKA

Banke su prema podjeli financijskih institucija u Republici Hrvatskoj kreditne institucije. Prema Zakonu o kreditnim institucijama kreditna institucija u Republici Hrvatskoj može se osnovati kao banka, štedna banka ili stambena štedionica.¹⁵

Kreditne institucije u Republici Hrvatskoj su dionička društva kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za rad. Kreditne institucije mogu obavljati bankovne, osnovne i dodatne financijske usluge.

Osnovne financijske usluge su:¹⁶

- primanje depozita ili drugih povratnih sredstava
- odobravanje kredita i zajmova
- otkup potraživanja s regresom ili bez njega
- financijski najam
- izdavanje garancija ili drugih jamstava
- trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta: instrumentima tržišta novca, prenosivim vrijednosnim papirima, stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove, financijskim ročnicama i opcijama, valutnim i kamatnim instrumentima
- platne usluge
- usluge vezane uz poslove kreditiranja
- izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje njima
- iznajmljivanje sefova
- posredovanje pri sklapanju poslova na novčanom tržištu
- sudjelovanje u izdavanju financijskih instrumenata i pružanje usluga vezanih uz izdavanje financijskih instrumenata
- upravljanje imovinom klijenata i savjetovanje u vezi s tim

---

¹⁵ Zakon o kreditnim institucijama, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_159_3328.html (10.09.2020.)

¹⁶ Zakon o kreditnim institucijama, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_159_3328.html (10.09.2020.)

- poslovi skrbništva nad financijskim instrumentima i usluge vezane uz skrbništvo nad financijskim instrumentima
- savjetovanje pravnih osoba glede strukture kapitala, poslovne strategije i sličnih pitanja te pružanje usluga koje se odnose na poslovna spajanja i stjecanje dionica i poslovnih udjela u drugim društvima
- izdavanje elektroničkog novca
- investicijske i pomoćne usluge i aktivnosti propisane posebnim zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Bankovni sustav Republike Hrvatske čini Hrvatska narodna banka kao središnja banka , dvadeset banaka i tri stambene štedionice. Također u Republici Hrvatskoj odobrenje za rad ima jedna podružnica strane kreditne institucije i Hrvatska banka za obnovu i razvitak kao razvojna banka.¹⁷ Banke su najvažnije kreditne institucije u Republici Hrvatskoj. One su profitne organizacije kojima je osnovna zadaća ponuda financijskih usluga i posredovanje na financijskim tržištima. Njihove funkcije su prikupljanje depozita kao izvora sredstava , plasiranje kredita i usluge u platnom prometu . Njihov glavni izvor sredstava su depoziti, a prikupljene depozite plasiraju kroz kreditnu aktivnost . Poslovne banke u ponudi imaju različite proizvode za stanovništvo, poduzeća i državu i provođenjem svojih funkcija utječu na gospodarstvo zemlje u cjelini.

Banke koje imaju odobrenje za rad u Republici Hrvatskoj ¹⁸: Addiko Bank d.d., Zagreb, Agram banka d.d., Zagreb, Banka Kovanica d.d., Varaždin, Croatia banka d.d., Zagreb, Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb, Imex banka d.d., Split, Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag, J&T banka d.d., Varaždin, Karlovačka banka d.d., Karlovac, KentBank d.d., Zagreb, OTP banka d.d., Split, Partner banka d.d., Zagreb, Podravska banka d.d., Koprivnica, Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb, Raiffeisenbank Austrija d.d., Zagreb, Samoborska banka d.d., Samobor, Sberbank d.d., Zagreb, Slatinska banka d.d., Slatina i Zagrebačka banka d.d., Zagreb.

---

¹⁷ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija> (12.09.2020.)

¹⁸ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija> (12.09.2020.)

1. VLASNIČKA STRUKTURA BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema vlasničkoj strukturi banaka u Republici Hrvatskoj dominiraju banke u stranom vlasništvu. Prema podacima Hrvatske narodne banke na imovinu banaka u stranom vlasništvu odnosi se 90,2% ukupne imovine banaka Republike Hrvatske. Većina banka je u talijanskom i austrijskom vlasništvu.¹⁹

Grafikon 1 Vlasnička struktura banaka u Republici Hrvatskoj i udio njihove imovine u imovini svih banaka

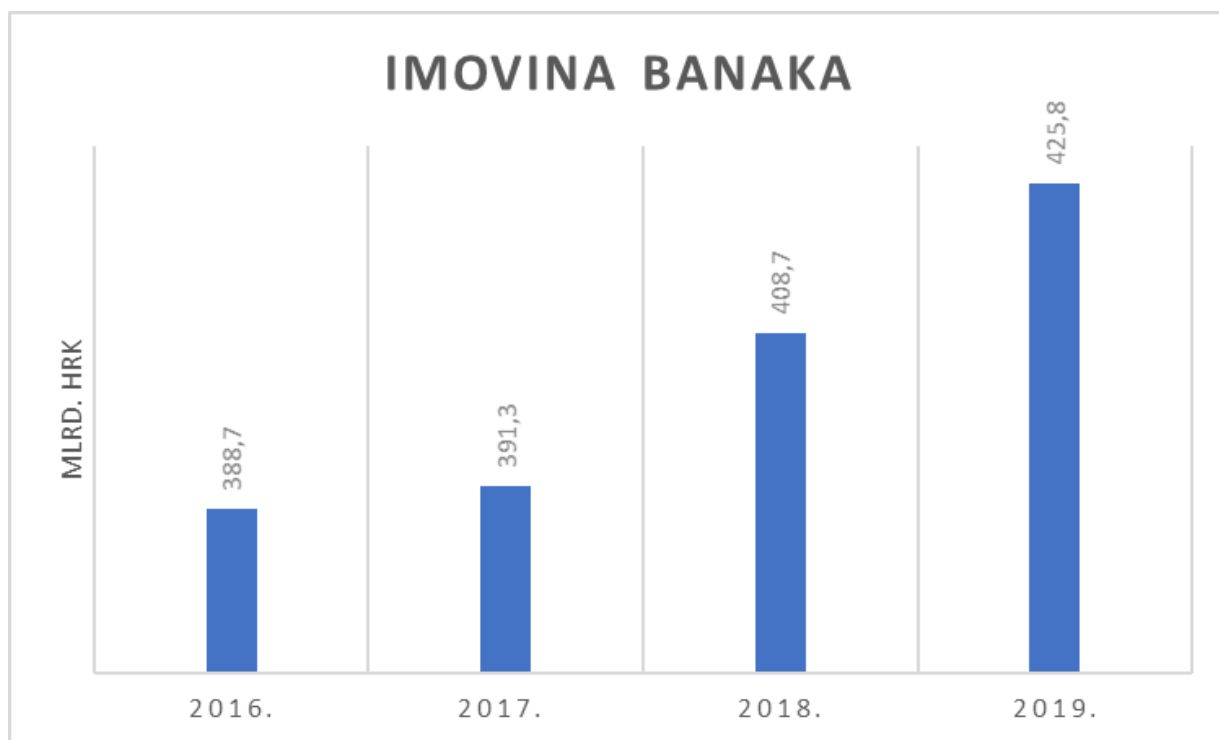
Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/pokazatelji-poslovanja-kreditnih-institucija>

---

¹⁹ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/nekonsolidirana-bilanca/kreditne-institucije/revidirani-podaci-godisnji> (12.09.2020)

2. IMOVINA BANAKA

Prema podacima Hrvatske narodne banke imovina banaka na kraju 2019. godine iznosila je 425,8 milijardi kuna. Imovina banka u 2019. godini porasla je u odnosu na 2018. godinu za 17,1 milijardi kuna.²⁰

Grafikon 2 Imovina banaka u Republici Hrvatskoj

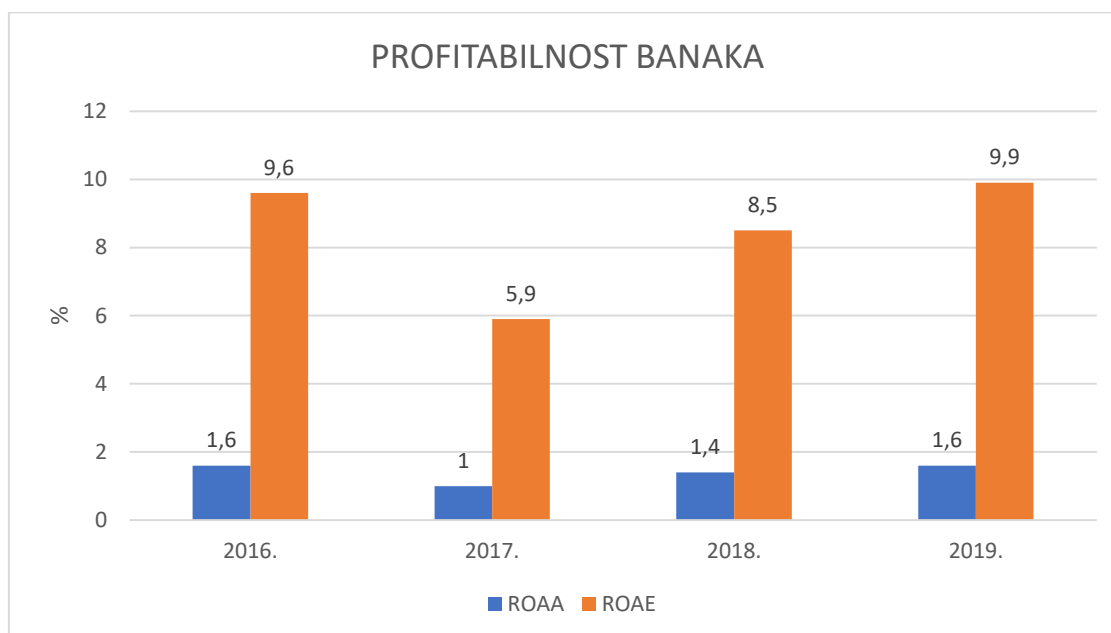
Izrada autora ,Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/documents/20182/2922400/h-polugodisnja-informacija-2polugodiste2019.pdf/bd6c476e-eea1-4ef6-36db-6ba59a561a3a>

---

²⁰ Hrvatska narodna banka (2020) Polugodišnja informacija o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike u drugom polugodištu 2019. <https://www.hnb.hr/documents/20182/2922400/h-polugodisnja-informacija-2polugodiste2019.pdf/bd6c476e-eea1-4ef6-36db-6ba59a561a3a> (12.09.2020)

3. PROFITABILNOST BANAKA

Prema podacima Hrvatske narodne banke dobit banaka za 2019. godinu iznosila je 5,8 milijardi kuna , što je porast od 17,9% u odnosu na 2018. godinu. Banke su 2019. godinu završile sa najvećom ostvarenom dobiti do sada. Kako je porasla dobit tako su se povećali i pokazatelji profitabilnosti banaka . Prinos na prosječnu imovinu ROAA (engl. Return on Average Assets) je porastao na 1,6 % , a prinos na prosječni kapital ROAE (engl. Return on Average Equity) na 9,9%.²¹

Grafikon 3 Profitabilnost prosječne imovine i prosječnoga kapitala banaka u republici Hrvatskoj

Izrada autora , Izvor: Hrvatska narodna banka , <https://www.hnb.hr/documents/20182/2922400/h-polugodisnja-informacija-2polugodiste2019.pdf/bd6c476e-eea1-4ef6-36db-6ba59a561a3a>

---

²¹ Hrvatska narodna banka (2020) Polugodišnja informacija o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike u drugom polugodištu 2019. <https://www.hnb.hr/documents/20182/2922400/h-polugodisnja-informacija-2polugodiste2019.pdf/bd6c476e-eea1-4ef6-36db-6ba59a561a3a> (12.09.2020)

4. STRUKTURA AKTIVE I PASIVE

Banke prikupljaju sredstva od domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Prikupljena sredstva banaka mogu biti nepovratna ukoliko su prikupljena emisijom dionica ili povratna ako su prikupljena u obliku kredita, depozita ili emisijom obveznica. Na prikupljena sredstva banke plaćaju ugovorenu kamatu i u obvezi su vratiti ih vlasniku sukladno ugovoru. Na sredstva prikupljena emisijom dionica banke ne plaćaju kamatu, ali vlasnik dionica očekuje zaradu u obliku dividende. Prikupljanje sredstava je pasivni bankarski posao i iskazuje se u pasivi bilance banaka.²²

Izvori sredstava u bankama mogu biti primarni i sekundarni, ovisno o tome na koji način su prikupljeni. Primarni izvori sredstava podrazumijevaju ona sredstva koja su klijenti stavili na raspolaganje banci, a sekundarni izvori sredstava su sredstva koje banka mora prikupljati na financijskim tržištima. Primarni izvori sredstava za banke su u pravilu fizičke i pravne osobe koje su u poslovnom odnosu s bankom, a sekundarni izvori sredstava su druge banke, fondovi, središnja banka i drugi sudionici na financijskim tržištima.²³

Nakon što su prikupile financijska sredstva banke ista moraju plasirati jer im u protivnom ona predstavljaju trošak. Plasmani sredstava mogu biti u obliku kredita ili ulaganje u vlasničke i dužničke vrijednosne papire. Plasiranje sredstava je aktivni bankarski posao i iskazuje se u aktivi bilance banaka.

U nastavku rada će se prikazati pregled i analiza stavki aktive i pasive kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj.

---

²² Gregurek, M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

²³ Gregurek, M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

Tablica 1 Bilanca kreditnih institucija na kraju razdoblja, u tisućama kuna

	2018.	2019.	PROMJENA
IMOVINA			
Gotovina i depoziti kod središnje banke			
Gotovina	9.283.642	10.944.927	17,89
Depoziti kod središnje banke	68.399.560	73.829.164	7,94
Depoziti kod financijskih institucija	20.921.001	15.495.069	-25,94
Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi središnje banke	8.554.564	9.941.422	16,21
Vrijednosni papiri	49.585.871	53.922.011	8,74
Izvedeni financijski instrumenti	1.231.876	1.744.102	41,58
Kreditni financijskim institucijama	4.251.594	3.546.647	-16,58
Kreditni ostalim komitentima	237.633.595	246.847.892	3,88
Ulaganja u podružnice i pridružena društva i zajedničke pothvate	5.447.641	5.284.584	-2,99
Preuzeta imovina	786.344	751.295	-4,46
Materijalna imovina (minus amortizacija)	4.482.410	5.514.911	23,03
Kamate, naknade i ostala imovina	6.147.370	6.011.554	-2,21
<i>Manje:</i> Ispravak vrijednosti za gubitke na skupnoj osnovi	0	0	
UKUPNO IMOVINA	416.725.467	433.833.577	4,11
OBVEZE			
Kreditni od financijskih institucija			
Kratkoročni krediti	512.309	443.103	-13,51
Dugoročni krediti	2.021.009	1.883.946	-6,78
Depoziti			
Transakcijski računi	164.733.611	190.515.364	15,65
Štedni depoziti	17.568.558	17.558.398	-0,06
Oročeni depoziti	141.887.647	126.938.212	-10,54
Ostali krediti			
Kratkoročni krediti	1.434.821	971.030	-32,32
Dugoročni krediti	12.886.466	12.850.420	-0,28
Izvedeni financijski instrumenti i druge financijske obveze kojima se trguje	1.046.462	1.611.098	53,96
Izdani dužnički vrijednosni papiri			
Kratkoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	0	0	
Dugoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	723.731	726.265	0,35
Izdani podređeni instrumenti	2.456.885	2.219.300	-9,67
Izdani hibridni instrumenti	1.323.264	1.314.279	-0,68
Kamate, naknade i ostale obveze	12.242.666	16.420.009	34,12
UKUPNO OBVEZE	358.837.428	373.451.424	4,07
KAPITAL			
Dionički kapital	32.893.525	32.730.627	-0,50
Dobit (gubitak) tekuće godine	4.922.143	5.801.203	17,86
Zadržana dobit (gubitak)	16.777.987	16.783.951	0,04
Zakonske rezerve	852.717	1.038.385	21,77
Statutarne i druge kapitalne rezerve	1.435.131	1.719.134	19,79
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	992.896	1.979.769	99,39
Dobit (gubitak) prethodne godine	0	20.091	
Drugi dijelovi kapitala	13.640	308.994	2.165,35
UKUPNO KAPITAL	57.888.039	60.382.154	4,31
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL	416.725.467	433.833.577	4,11

Izrada autora, Izvor : Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Bilancu kreditnih institucija čine imovina u aktivi i obveze i kapital u pasivi.

Ukupna vrijednost imovine kreditnih institucija na kraju 2019. godine iznosi 433,8 milijardi kuna što je povećanje imovine u odnosu na 2017. godinu od 4,11% kada je ukupna imovina kreditnih institucija iznosila 416,7 milijardi kuna. U strukturi imovine na kraju 2019. godine najveći udio odnosi se na kredite ostalim komitentima koji iznose 246,8 milijardi kuna i čine 56,9 % ukupne imovine . Udio kredita porastao je u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu za 3,9 %. Depoziti kod središnje banke iznose 73,8 milijardi kuna na kraju 2019. godine i čine 17 % ukupne imovine . Depoziti kod središnje banke porasli su u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu za 7,9%. Treća stavka po vrijednosti udjela u imovini su vrijednosni papiri. Oni na kraju 2019. godine iznose 53,9 milijardi kuna i čine 12,4% udjela u ukupnoj imovini. Vrijednosni papiri porasli su u 2019. godini 8,7% u odnosu na 2018. godinu. Značajan rast u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu imaju izvedeni financijski instrumenti. Oni na kraju 2019. godine iznose 1,7 milijardi kuna što je povećanje od 41,5% u odnosu na 2018. godinu. Najveći pad u imovini kreditnih institucija u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu odnosi se na depozite kod financijskih institucija. Oni na kraju 2019. godine iznose 15,4 milijarde kuna što je 25,9% manje u odnosu na 2018. godinu kada su iznosili 20,9 milijardi kuna.

Ukupna vrijednost obveza i kapitala na kraju 2019. godine iznosi 433,8 milijardi kuna. Od toga obveze čine 373,4 milijarde kuna, a kapital 60,3 milijardi kuna. Ukupne obveze porasle su u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu za 4,07%. U strukturi obveza najveća stavka odnosi se na depozite na transakcijskim računima . Oni na kraju 2019. godine iznose 19,5 milijardi kuna što je povećanje od 15,6% u odnosu na 2018. godinu . Udio oročenih depozita smanjio se na kraju 2019. godine za 10,54% milijardi kuna u odnosu na 2018. godinu te iznosi 126,9 milijardi kuna. Značajan rast u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu imaju izvedeni financijski instrumenti. Oni na kraju 2019. godine iznose 1,6 milijardi kuna što je povećanje od 53,9% u odnosu na 2018. godinu. Najveći pad u obvezama imaju kratkoročni krediti u iznosu od 32,3%. Oni na kraju 2019. godine iznose 0,9 milijardi kuna.

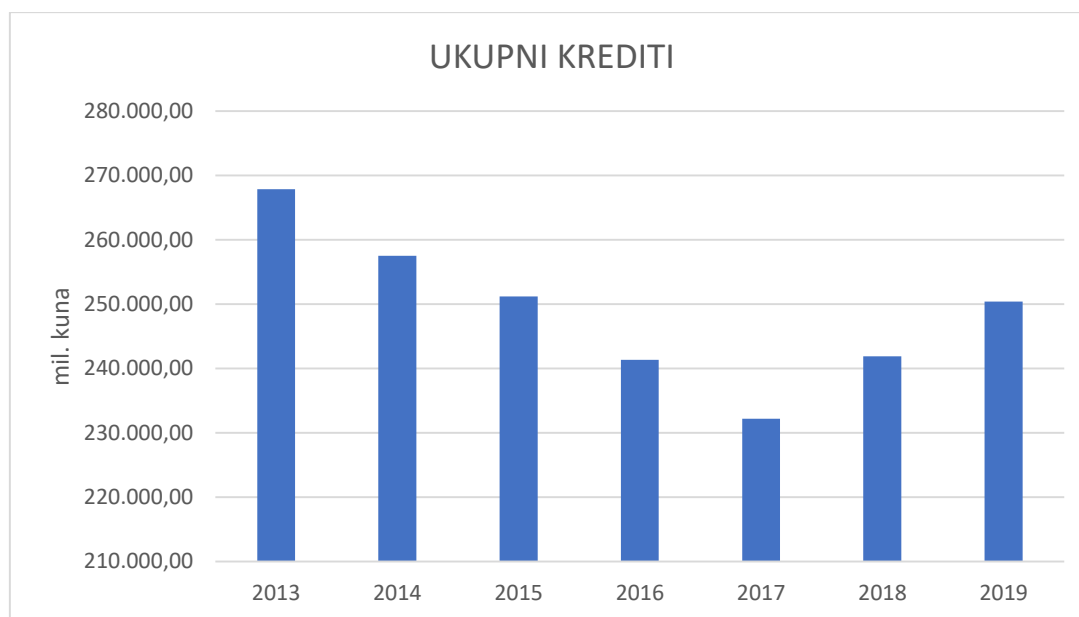
U kapitalu najveći udio čini dionički kapital sa 54,2 %. U odnosu na 2018. godinu u 2019. godini ima neznatan pad od 0,5%. Akumulirana sveobuhvatna dobit na kraju 2019. godine iznosi 1,9 milijardi kuna što je povećanje u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu od 99,4%. Dobit tekuće godine iznosi na kraju 2019. godine iznosi 5,8 milijardi kuna što je povećanje u odnosu na 2018. godinu od 21,8%.

3.2 PLASMANI I KREDITNA AKTIVNOST BANAKA

Već je ranije u radu navedeno da banke prikupljena sredstva s kojima raspolažu u svojoj pasivi pokušavaju plasirati kako bi mogle podmiriti troškove koje su dužne platiti vjerovnicima i realizirati zaradu. Banke mogu sredstva klijentima plasirati putem različitih instrumenata. Najčešće su to krediti i kupovina dužničkih vrijednosnih papira.²⁴

Iz bilance kreditnih institucija u Hrvatskoj (tablica 1) vidljivo je da u ukupnoj aktivi udio od 57,7% čine krediti, a ulaganja u dužničke vrijednosne papire čine 14,7%.

U nastavku rada će se prikazati kretanje ukupnih kredita i ulaganja u dužničke vrijednosne papire za razdoblje od 2013.-2019. godine.

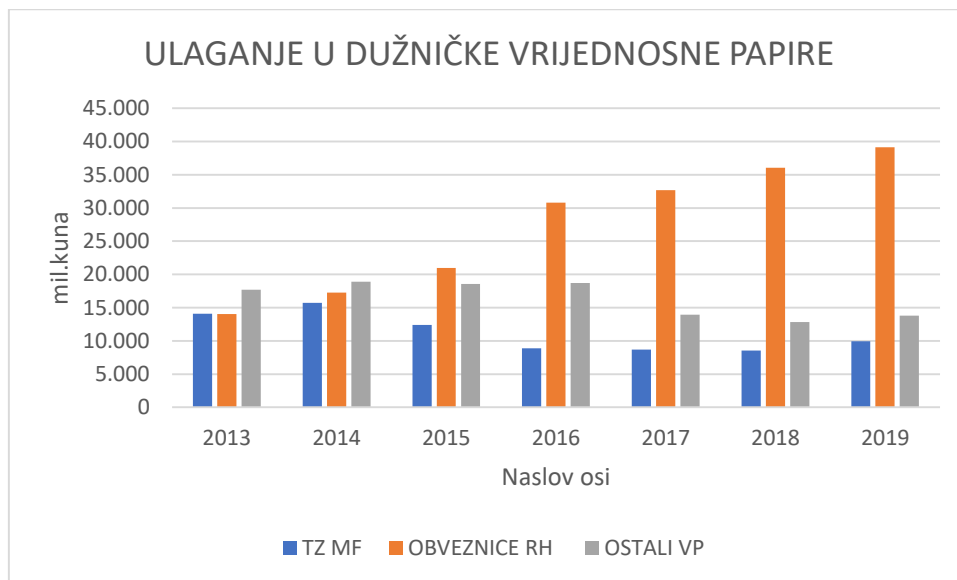
Grafikon 4 Ukupni krediti kreditnih institucija na kraju razdoblja u milijunima kuna

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

---

²⁴ Gregurek, M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

Nakon višegodišnjeg pada kreditne aktivnosti, u 2018. godini uslijedio je blagi oporavak koji se nastavio i u 2019. godini.

Grafikon 5 Ulaganja kreditnih institucija u dužničke vrijednosne papire za razdoblje od 2013.-2019. godine u milijunima kuna

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Prema podacima sa grafikona 5 vidljivo je da ulaganja u dužničke vrijednosne papire kontinuirano rastu tijekom promatranog perioda. Najveći rast bilježe ulaganja u državne obveznice.

3.3 STRUKTURA KREDITA BANAKA

3.3.1 STRUKTURA KREDITA PREMA VRSTAMA DUŽNIKA

Hrvatska narodna banka u svom statističkom izvješćivanju koristi metodologiju ESA 2010 (European System of Accounts 2010).²⁵ Prema ESA 2010 metodologiji korisnici kredita podijeljeni su u sljedeće kategorije²⁶:

1. Nefinancijska društva
2. Financijske institucije
3. Opća država
4. Kućanstva
5. Neprofitne institucije koje služe kućanstvima
6. Inozemstvo

Tablica 2 Ukupni krediti kreditnih institucija prema vrstama dužnika za razdoblje od 2017.-2019. godine u tisućama kuna

	2018.	UDIO	2019.	UDIO	PROMJENA
Kreditni državnim jedinicama	40.589.197	16,78	41.814.737	16,70	3,02
Kreditni financijskim institucijama	4.251.594	1,76	3.546.647	1,42	-16,58
Kreditni nefinancijskim društvima	72.073.396	29,80	73.493.415	29,35	1,97
Kreditni neprofitnim institucijama koje služe kućanstvima	334.157	0,14	347.881	0,14	4,11
Kreditni kućanstvima	117.403.898	48,54	126.566.767	50,55	7,80
Kreditni inozemstvu	7.232.949	2,99	4.625.091	1,85	-36,06
UKUPNO KREDITI	241.885.189	100,00	250.394.538	100,00	3,52

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Ukupni krediti kreditnih institucija na kraju 2019. godine iznose 250,3 milijarde kuna što je 3,52% više u odnosu na 2018. godinu kada su ukupni krediti iznosili 241,9 milijardi kuna.

Najveći udio kredita odnosi se na kredite kućanstvima 50,55%, slijede krediti nefinancijskim društvima s udjelom od 29,35% i krediti državnim jedinicama s udjelom od 16,70%.

---

²⁵ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/-/informacije-za-korisnike-statistickih-podataka> (24.10.2020.)

²⁶ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/-/informacije-za-korisnike-statistickih-podataka> (24.10.2020.)

Kreditni kućanstvima porasli su u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu za 7,8%, krediti državnim jedinicama porasli su za 3,02% , a krediti nefinancijskim društvima porasli su za 1,97%.

Najveći pad kredita u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu bilježe krediti inozemstvu s padom od 36,06% i krediti financijskim institucijama s padom od 16,58%.

3.3.2 VALUTNA STRUKTURA KREDITA

Kreditne institucije u Republici Hrvatskoj odobravaju kredite u domaćoj valuti, domaćoj valuti s valutnom klauzulom i u stranoj valuti.²⁷

Tablica 3 Ukupni krediti kreditnih institucija na kraju 2019. godine prema valutnoj strukturi u tisućama kuna

	Kune	Strane valute	Kune s valutnom klauzulom
Kreditni državnim jedinicama	11.101.935	4.252.996	26.459.806
Kreditni financijskim institucijama	2.204.018	1.208.157	134.472
Kreditni nefinancijskim društvima	27.728.800	15.064.224	30.700.391
Kreditni neprofitnim institucijama koje služe kućanstvima	194.187	27.905	125.789
Kreditni kućanstvima	69.218.228	153.547	57.194.992
Kreditni inozemstvu	46.333	4.348.129	230.629
UKUPNO	110.493.501	25.054.958	114.846.079

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Prema podacima navedenim u tablici 3 najveći udio u ukupnim kreditima odnosi se na kredite u kunama s valutnom klauzulom koji čine udio od 45,87%, slijede krediti u kunama koji čine udio od 44,13% i najmanji udio od 10% čine krediti u stranoj valuti.

---

²⁷ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/-/informacije-za-korisnike-statistickih-podataka> (24.10.2020.)

Tablica 4 Struktura kredita s valutnom klauzulom na kraju 2019. godine u tisućama kuna

	Kune s valutnom klauzulom EUR	Kune s valutnom klauzulom CHF	Kune s valutnom klauzulom USD	Kune s valutnom klauzulom ostale valute
Kreditni državnim jedinicama	26.379.188	80.619		
Kreditni finansijskim institucijama	134.471			
Kreditni nefinansijskim društvima	30.666.378	33.465	547	
Kreditni neprofitnim institucijama koje služe kućanstvima				
Kreditni kućanstvima	56.886.639	346.254	87.768	120
Kreditni inozemstvu	225.586	4.955	88	
UKUPNO	114.292.262	465.293	88.403	120

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Od ukupnih kredita ugovorenih s valutnom klauzulom 99,52% odnosi se na kredite vezane uz tečaj eura . Krediti vezani uz tečaj švicarskog franka čine 0,41%, a krediti vezani uz tečaj američkog dolara čine 0,08% od svih kredita ugovorenih s valutnom klauzulom.

Tablica 5 Struktura kredita u stranoj valuti na kraju 2019. godine u tisućama kuna

	EUR	USD	GBP	CHF	OSTALE VALUTE
Kreditni državnim jedinicama	4.140.853	112.142			
Kreditni finansijskim institucijama	928.593	279.564			
Kreditni nefinansijskim društvima	14.730.827		321.348	11.921	128
Kreditni neprofitnim institucijama koje služe kućanstvima					
Kreditni kućanstvima	180.078	23	1	1.349	1
Kreditni inozemstvu	3.975.218	77.098	82.845	105.955	107.013
UKUPNO	23.955.569	468.827	404.194	119.225	107.142

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Od ukupnih kredita ugovorenih u stranoj valuti 95,61% odnosi se na kredite u eurima . Krediti u američkim dolarima čine 1,87%, u britanskim funtama 1,61%, u švicarskim francima 0,48% i ostale valute 0,43%.

3.4 UPRAVLJANJE KREDITNIM I KAMATNIM RIZICIMA

Rizik se može definirati kao opasnost od nastanka neželjenog događaja i mogućnost gubitka ili smanjenja imovine.²⁸

Kreditni rizik je mogućnost gubitka koji nastaje iz nemogućnosti dužnika da otplati kredit ili ispuni ugovorne obveze. Kreditni rizik utječe na prihode banaka jer u slučaju ne izvršenja obveza dužnika banke ostvaruju gubitke.²⁹

Kamatni rizik proizlazi iz mogućih nepovoljnih utjecaja promjena kamatnih stopa na prihode banke. Promjene kamatnih stopa mogu utjecati na zaradu banke, vrijednost imovine, obveza i izvanbilančnih instrumenata banke.³⁰

Upravljanje rizicima propisano je Odlukom o upravljanju rizicima³¹ kojom se uređuju zahtjevi prema kreditnim institucijama u vezi s upravljanjem rizicima. Temeljem navedene odluke kreditna institucija mora donijeti politike i ostale interne akte kojima uređuje upravljanje rizicima. Navedenim dokumentima potrebno je odrediti sklonost preuzimanju rizika za pojedine rizike, definirati linije ovlasti i odgovornosti za upravljanje rizicima i definirati metodologiju utvrđivanja i mjerenja odnosno procjenjivanja rizika kojem je kreditna institucija izložena. Također je potrebno definirati metodologiju testiranja otpornosti na stres, odrediti interne limite i kontrole za ovladavanje i praćenje rizika, procedure i mjere ako dođe do odstupanja od promjene usvojenih internih akata, te procedure i mjere u slučaju kriznih situacija.

Da bi se banke zaštitile od rizika moraju ih prepoznati, mjeriti i njima upravljati. Kako to nije uvijek moguće, banke moraju osigurati kapital kojim će moći nadoknaditi gubitke i nastaviti redovno poslovanje. Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka³² propisan je način

---

²⁸ Enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/> (24.10.2020)

²⁹ Gregurek, M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

³⁰ Gregurek, M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

³¹ Hrvatska narodna banka, https://www.hnb.hr/documents/20182/525873/h-odluka-o-upravljanju-rizicima_npt.pdf/381be9bf-4fff-4eba-b1d3-157b776ca203 (24.10.2020.)

³² Odluka o adekvatnosti kapitala banaka, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_02_17_229.html(24.10.2020.)

izračunavanja stope adekvatnosti kapitala . Stopa adekvatnosti kapitala jednaka je odnosu jamstvenog kapitala i kreditnog rizika ponderirane aktive. Banke su dužne održavati stopu adekvatnosti kapitala na razini od 10%.³³ Prema podacima Hrvatske narodne banke stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banka je 22,32%.

3.5 REGULACIJA I NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA

Stabilan bankovni sustav važan je za ekonomiju zemlje te je kao takav jedan od najstrože reguliranih sustava u zemlji. Hrvatska narodna banka kao središnja banka provodi nadzor nad bankama. Regulatornu osnovu za superviziju kreditnih institucija čini Zakon o kreditnim institucijama i Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva.³⁴

Hrvatska narodna banka provjerava poslovanje kreditnih institucija na način da kontinuirano prati njihovo poslovanje na temelju prikupljenih izvješća i informacija, te provođenjem neposrednog nadzora . Temeljem toga nalaže supervizorske mjere, izdaje mišljenja, odobrenja i suglasnosti. Ukoliko utvrdi nezakonitosti , slabosti i nedostatke u poslovanju nalaže provođenje supervizorskih mjera kako bi se otklonili utvrđeni nedostaci ili nezakonitosti.³⁵

Regulatorni okvir bankovnog sustava u Republici Hrvatskoj usklađen je sa regulatornim okvirom Europske unije.

Od listopada 2020. godine izravni nadzor nad osam hrvatskih banaka provoditi će i Europska središnja banka.

---

³³Odluka o adekvatnosti kapitala banaka, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_02_17_229.html(24.10.2020)

³⁴ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/regulativa> (24.10.2020)

³⁵ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/regulativa> (24.10.2020)

4. ANALIZA UTJECAJA KAMATNIH STOPA NA KREDITNU AKTIVNOST BANAKA

Kamata je cijena korištenja privremeno ustupljenog novca ili kapitala. Kamatna stopa je postotak duga koji dužnik treba platiti vjerovniku.

U bankarskom poslovanju aktivna kamatna stopa se obračunava i naplaćuje na aktivne bankarske poslove u kojima banka plasira sredstva i u kojima je banka vjerovnik. Aktivni bankarski poslovi su krediti, zajmovi i pozajmice. Pasivna kamatna stopa obračunava se i plaća na pasivne bankarske proizvode kojima banka prima sredstva i u kojima je banka dužnik. To su sredstva po viđenju, oročena sredstva, primljeni krediti i izdanja vrijednosnih papira.³⁶

Prema vrsti dijele se na nominalne i efektivne kamatne stope. Nominalna kamatna stopa je osnovna kamatna stopa za obračun kamate, a efektivna kamatna stopa prikazuje uz nominalnu kamatnu stopu i naknade koje se plaćaju pri odobravanju kredita ili primanju depozita.

Prema svojstvu promjenjivosti kamatne stope mogu biti fiksne i promjenjive. Fiksna kamatna stopa označava stopu koja je nepromjenjiva kroz cijelo vrijeme trajanja ugovornog odnosa. Promjenjiva je kamatna stopa čija je visina podložna izmjenama tijekom trajanja ugovornog odnosa.³⁷

Kamate se obračunavaju proporcionalnom metodom (jednostavni kamatni račun) i komfornom metodom (složeni kamatni račun).³⁸

Referentne kamatne stope su kamatne stope koje se koriste za određivanje ostalih kamatnih stopa. Izračunava ih neovisno tijelo i uglavnom pokazuju trošak zaduživanja na različitim

---

³⁶ Lešić, Z. i Gregurek, M. (2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

³⁷ Privredna banka Zagreb d.d., <https://www.pbz.hr/document/termsConditions/documents/PBZ/valid-poslovni/nacela%20za%20utvrdivanje%20kamatnih%20stopa%2002.pdf> (15.09.2020.)

³⁸ Privredna banka Zagreb d.d., <https://www.pbz.hr/document/termsConditions/documents/PBZ/valid-poslovni/nacela%20za%20utvrdivanje%20kamatnih%20stopa%2002.pdf> (15.09.2020.)

financijskim tržištima. Prikazuju koju cijenu banke moraju platiti prilikom zaduživanja kod drugih banaka i kolika je cijena pribavljanja sredstava iz drugih izvora.³⁹

Referentne kamatne stope koriste se prilikom vrednovanja stavki u bilancama i u složenijim financijskim transakcijama. Banke također koriste referentne kamatne stope za izračun kamata na depozite i kredite.⁴⁰

1. Referentne kamatne stope na europskom tržištu novca

- EONIA (engl. Euro OverNight Index Averag) je trenutna prekonoćna referentna kamatna stopa za euro. Izračunava se kao ponderirani prosjek kamatnih stopa na prekonoćne neosigurane međubankovne kredite.⁴¹ Neosigurani krediti su oni za koje banke ne trebaju dati kolateral.

---

³⁹ Europska centralna banka, https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html (15.09.2020.)

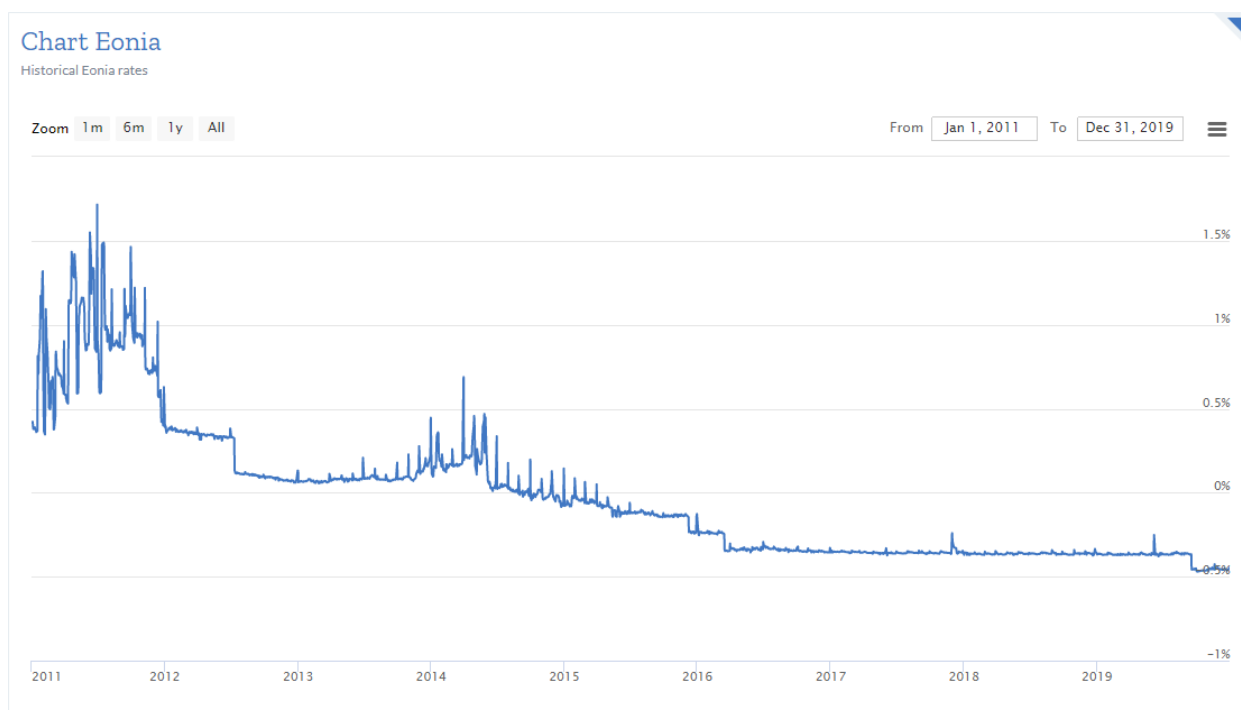
https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html

⁴⁰ Europska centralna banka, https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html (15.09.2020.)

https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html

⁴¹ Europska centralna banka, https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html (15.09.2020.)

https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html

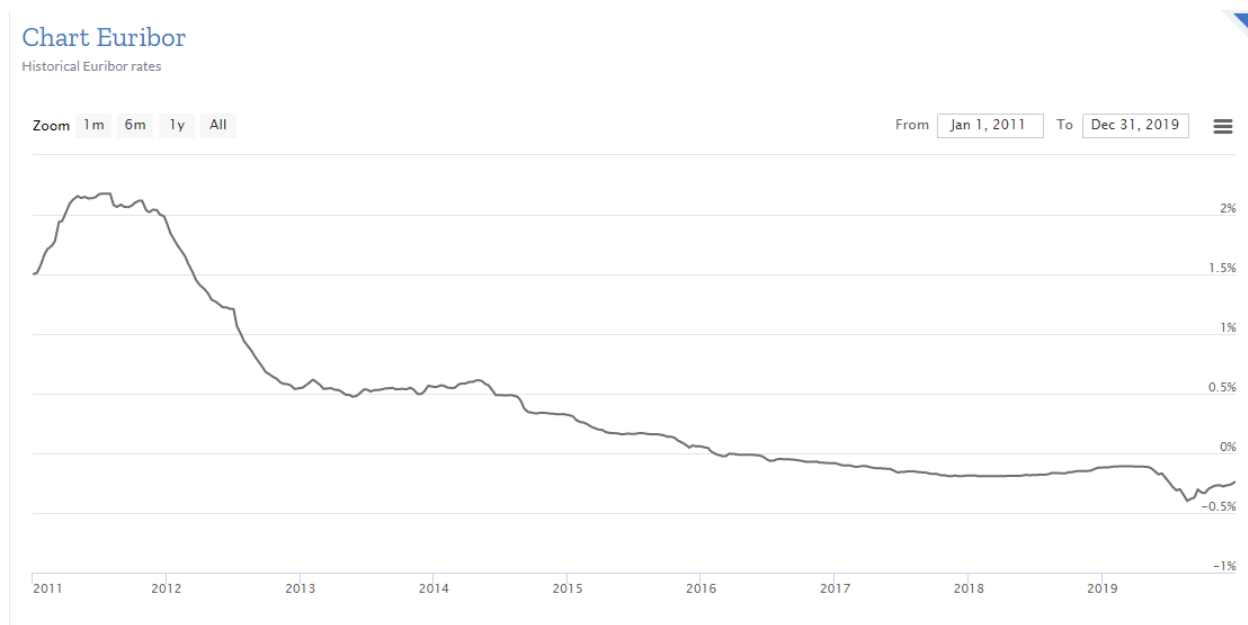

Slika 1 Kretanje EONIA-e za razdoblje od 2011.-2019. godine , Izvor: <https://www.euribor-rates.eu/en/eonia/>

- EURIBOR (engl. Euro Interbank Offered Rate) je referentna kamatna stopa na neosiguranom tržištu koja se izračunava za nekoliko dospijeća (jedan tjedan, jedan mjesec, tri mjeseca, šest i dvanaest mjeseci). To je stopa po kojoj banke u Europskoj uniji i u članicama Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) mogu pribaviti sredstva na neosiguranom međubankovnom tržištu.⁴²

---

⁴² Europska centralna banka , https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html(15.09.2020.)

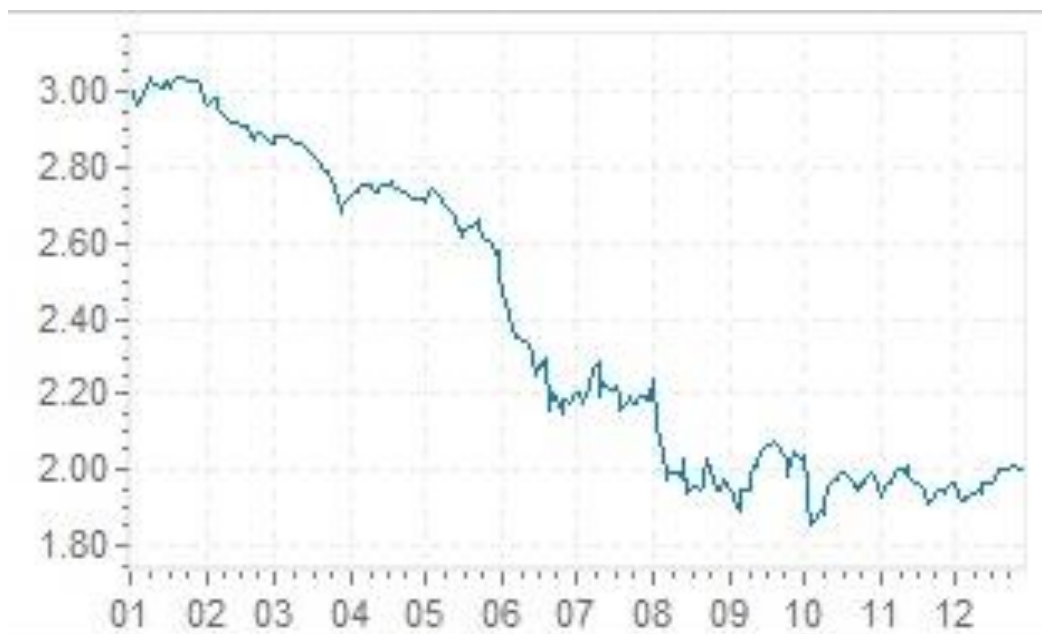

Slika 2 Kretanje godišnjeg EURIBOR-a od 2011.-2019. godine ,Izvor: <https://www.euribor-rates.eu/en/eonia/>

- €STR (eng. Euro short-term rate) je nova europska referentna kamatna stopa koja je dostupna od 02. listopada 2019. godine. €STR prikazuje koliko banka mora platiti kada se zadužuje prekonoćno kod različitih financijskih drugih ugovornih strana , a da pri tome ne mora ponuditi kolaterale. Izračunava se na temelju transakcija ugovorenih i namirenih prethodni dan u platnom sustavu TARGET2 (eng. Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System). €STR ima širi obuhvat od EONIA-e i preporučena je postupna zamjena EONIA-e sa referentnom kamatnom stopom €STR.⁴³

⁴³ Europska centralna banka , https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html(15.09.2020.)

- LIBOR je prosječna međubankovna kamatna stopa po kojoj su banke na Londonskom tržištu novca spremne posuditi novac jedna drugoj. LIBOR dolazi u sedam rokova dospjeća i utvrđuje se za pet različitih valuta. Službene kamatne stope LIBOR-a objavljuju se jednom dnevno. LIBOR se objavljuje za valute EUR, USD, GBP, JPY i CHF.⁴⁴

Slika 3 Kretanje LIBOR USD u 2019. godini ,Izvor: <https://www.global-rates.com/en/interest-rates/libor/libor.aspx>

2. Referentne kamatne stope na tržištu novca u Republici Hrvatskoj

- ZIBOR (engl. Zagreb Interbank Offered Rates) indeksi su jedinstvene referentne kamatne stope na hrvatskom međubankarskom tržištu. Izračun ZIBOR-a temelji se na izračunu prosječnih vrijednosti kamatnih stopa osam najvećih hrvatskih banaka.⁴⁵ ZIBOR se koristio do 31.12.2019. godine . Banke koje su sudjelovale u izračunu ZIBOR-a odlučile su da neće usklađivati ZIBOR sa Uredbom Europske unije

---

⁴⁴ Investopedia, <https://www.investopedia.com/terms/l/libor.asp> (15.09.2020.)

⁴⁵ Hrvatska narodna banka <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/novcano-trziste> (15.09.2020.)

br. 2016/1011 prema kojoj se od početka 2020. godine tražila prilagodba svih referentnih kamatnih stopa novim zahtjevima u smislu administriranja i autorizacije.

Tablica 6 Kretanje ZIBOR-a za razdoblje od 2003-2019. godine

Godina	Mjesec	O/N	T/N	S/N	1 tj.	2 tj.	1 mj.	3 mj.	6 mj.	9 mj.	12 mj.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2003.		3,55	3,59	3,63	3,94	4,11	5,03	5,37	5,77	–	–
2004.		5,31	5,42	5,56	5,79	6,04	10,11	7,33	7,61	–	–
2005.		3,62	3,74	3,79	4,30	4,59	5,98	6,21	6,45	–	–
2006.		2,90	2,96	3,00	3,28	3,52	4,24	4,49	4,67	4,66	4,82
2007.		5,18	5,28	5,27	5,50	5,61	5,73	5,66	5,58	5,55	5,59
2008.		5,96	6,15	6,23	6,72	6,80	6,88	7,17	7,19	7,18	7,20
2009.		7,16	7,49	7,72	8,33	8,63	9,15	8,96	8,68	8,48	8,41
2010.		1,04	1,05	1,05	1,17	1,31	1,57	2,44	3,32	3,74	4,12
2011.		1,03	1,06	1,09	1,27	1,53	2,11	3,15	3,84	4,12	4,39
2012.		1,23	1,21	1,20	1,37	1,58	2,12	3,42	4,14	4,37	4,58
2013.		0,59	0,60	0,60	0,67	0,75	0,94	1,50	2,10	2,40	2,66
2014.		0,47	0,47	0,47	0,58	0,63	0,75	0,97	1,32	1,57	1,81
2015.		0,70	0,66	0,61	0,82	0,90	1,05	1,23	1,43	1,65	1,88
2016.		0,48	–	–	0,53	0,59	0,68	0,86	1,03	1,20	1,37
2017.		0,37	–	–	0,42	0,47	0,52	0,60	0,69	0,75	0,84
2018.		0,31			0,32	0,34	0,44	0,50	0,51	0,52	0,54

Izvor. Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/novcano-trziste>

- NRS (Nacionalna referentna kamatna stopa) je stopa prosječnih troškova izvora sredstava hrvatskoga bankovnog sektora , s obzirom na određeno proteklo razdoblje , vrstu izvora , relevantnu valutu i obuhvat sredstava. NRS izračunava i objavljuje Hrvatska narodna banka .⁴⁶

⁴⁶ Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/nrs/sto-je-nrs>(15.09.2020.)

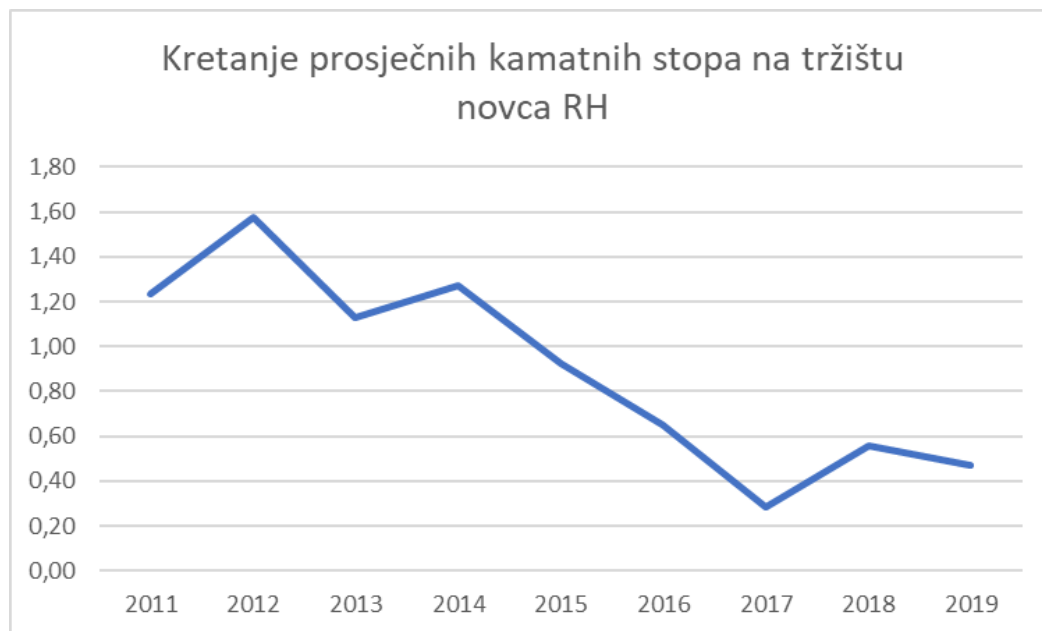
Tablica 7 NRS za 2. tromjesečje 2020. godine

2. tr. 2020. (%)	NRS1		NRS2		NRS3			
	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	USD	CHF
3M	0,18	0,15	0,12	0,13	0,17	0,25	0,22	0,04
6M	0,20	0,16	0,14	0,14	0,18	0,27	0,28	0,04
12M	0,23	0,19	0,16	0,17	0,21	0,30	0,32	0,04

Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/nrs>

- Kamatne stope na Tržištu novca d.d.

Tržište novca d.d. objavljuje prosječnu dnevnu kamatnu stopu na internet stranici. Navedena kamata rezultat je ukupnog dnevnog organiziranog trgovanja svih sudionika na Tržištu novca d.d.

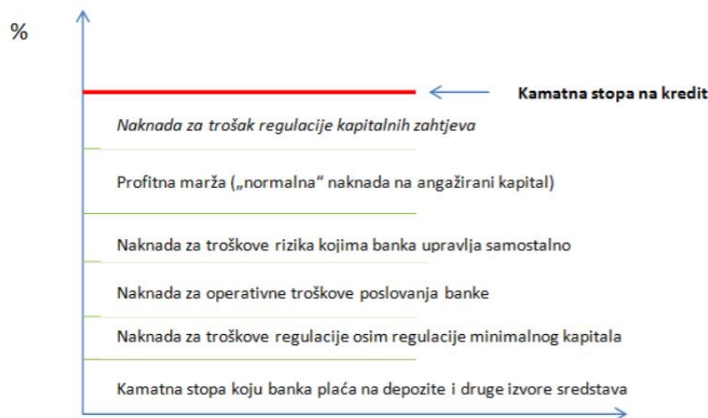
Grafikon 6 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na tržištu novca RH

Izrada autora , Izvor: Tržište novca d.d. , <http://www.trzistenovca.hr/Home/TrgovanjeDan>

Iz prikazanih pregleda kretanja kamatnih stopa na europskom i domaćem tržištu novca vidljivo je da su referentne kamatne stope u padu i na povijesno niskim razinama, neke su čak i negativne. Niske vrijednosti kamatnih stopa na tržištu novca pojavile su se kao odgovor na svjetsku financijsku krizu koja je krenula 2008.godine. Europska središnja banka (ECB) određuje ključnu kamatnu stopu po kojoj banke mogu posuditi novac od Europske središnje banke . Navedena kamatna stopa utječe na kamatne stope po kojima banke jedna drugoj naplaćuju kredite . Na taj način definiraju se kamatne stope na području Europe.

- Kamatne stope na kredite

Na kamatnu stopu na kredite utječe kamatna stopa na izvore sredstava . Na primljena sredstva banke će platiti kamatu, a na plasirana sredstva će naplatiti kamatu . Pri tome će na cijenu po kojoj su pribavile sredstva zaračunati maržu. Uz navedenu maržu banke u iznos kamatne stope na kredite uračunavaju operativne troškove i rizike.⁴⁷

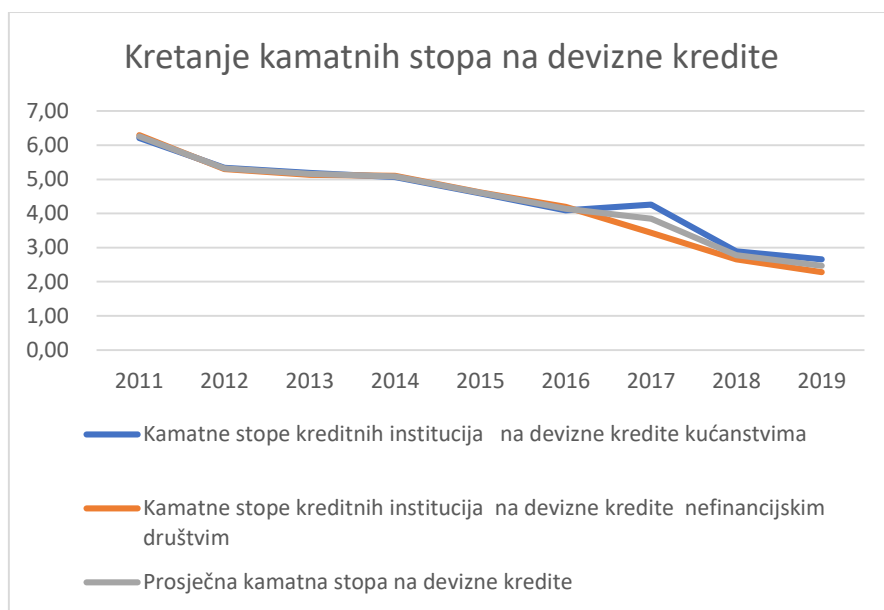
Slika 4 Potpuna stilizirana skica formiranja kamatne stope na strani ponude kredita

Izvor Hrvatska udruga banaka, https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/hub_analize_broj_46_-_kamatne_stope.pdf

U nastavku rada će se prikazati kretanje prosječnih kamatnih stopa na kredite u hrvatskim bankama za razdoblje od 2011.-2019. godine.

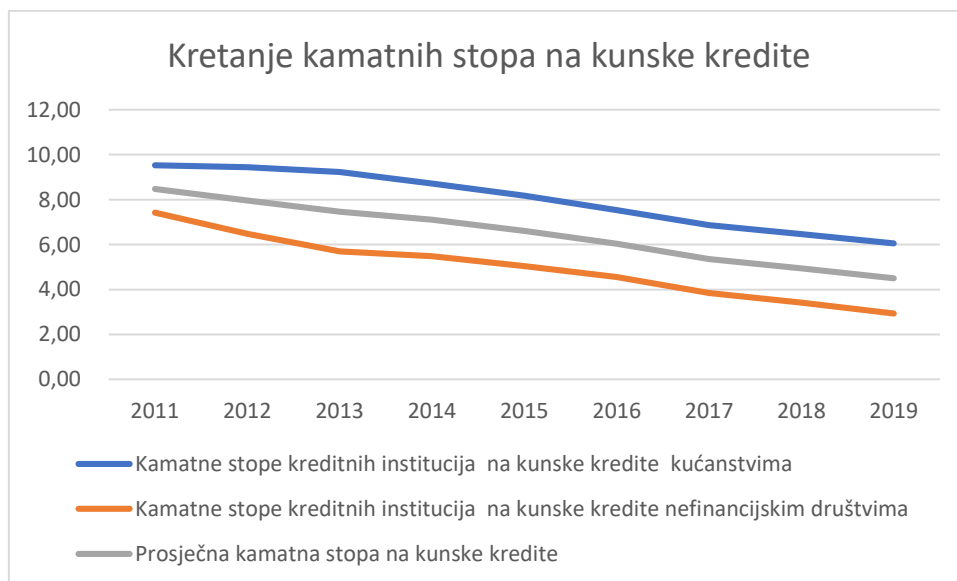
---

⁴⁷ Hrvatska udruga banaka , https://www.hub.hr/sites/default/files/inline-files/hub_analize_broj_46_-_kamatne_stope.pdf (20.09.2020)

Grafikon 7 Kretanje kamatnih stopa na devizne kredite

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/kamatne-stope>

Grafikon 8 Kretanje kamatnih stopa na kunske kredite

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/kamatne-stope>

Na osnovi grafičkih prikaza kretanja kamatnih stopa na devizne i kunske kredite vidljivo je da su kamatne najniže na kraju promatranog razdoblja. Kamatne stope na kunske kredite bilježe kontinuirani pad, a kamatne stope na devizne kredite kućanstvima su zabilježile porast u 2017. godine, ali od tada kontinuirano padaju do kraja 2019. godine.

5. REGRESIJSKA ANALIZA

U ovom dijelu rada iznose se rezultati provedene regresijske analize . Analiziraju se podaci prikupljeni sa internet stranice Hrvatske narodne banke i internet stranice EURIBOR Rates.

Korištena je metoda jednostavne linearne regresije kojom se opisuje veza između dviju neprekidnih varijabli. Za regresijsku analizu korišten je računalni alat Analysis ToolPak (Analiza podataka) u Microsoft Office Excel-u.

5.1 REGRESIJSKA ANALIZA UTJECAJA KRETANJA KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA NA UKUPNE KREDITE KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Tablica 8 Iznos ukupnih kredita kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope ZIBOR 12 MJ za razdoblje od 2008-2019. godine

UKUPNI KREDITI (u milijunima kuna) Y	ZIBOR 12 MJ X
246.589,10	7,98
252.314,30	8,05
272.825,40	6,19
289.347,30	4,31
280.970,10	5,81
267.857,02	3,23
257.513,69	1,96
251.175,28	1,78
241.362,01	1,85
232.185,10	1,19
241.885,19	0,7
250.394,54	0,53

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Tablica 9 Rezultati regresijske analize za varijable :Ukupni krediti kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa ZIBOR 12 MJ

<i>Statistika regresije</i>	
Višestruki R	0,395117079
R ²	0,156117506
Prilagođeni R ²	0,071729257
Standardna greška	16652,74263
Opažanja	12

ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>značajnost F</i>
Regresija	1	513028117	513028117	1,849991051	0,203655697
Rezidual	10	2773138371	277313837,1		
Ukupno	11	3286166488			

	<i>Koeficijenti</i>	<i>Standardna greška</i>	<i>t Vrijednost</i>	<i>P vrijednost</i>	<i>manji od 95%</i>	<i>veći od 95%</i>	<i>manji od 95%</i>	<i>veći od 95%</i>
Presjek	248055,3542	8166,693309	30,37402591	3,50442E-11	229858,8275	266251,881	229858,8275	266251,8808
X Varijabla	2472,574113	1817,877039	1,360143761	0,203655697	-1577,908345	6523,05657	-1577,90835	6523,056571

Izrada autora korištenjem računalnog alata Analysis ToolPak (Analiza podataka) u Microsoft Office Excel-u.

- Interpretacija koeficijenta korelacije i koeficijenta determinacije

Koeficijent korelacije iznosi 0,395117079 što znači da između tržišne kamatne stope ZIBOR i ukupnih plasmana kreditnih institucija slaba povezanost.

Koeficijent determinacije iznosi 0,156117506 što nam govori da se 15% promjena na varijabli Y može protumačiti promjenama varijable X, dok je 85% promjena rezultat pogreške modela.

Tablica 10 Iznos ukupnih kredita kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope EURIBOR 12 MJ za razdoblje od 2008-2019. godine

UKUPNI KREDITI (u milijunima kuna) Y	EURIBOR 12 MJ X
246.589,10	3,921
252.314,30	3,025
272.825,40	1,251
289.347,30	1,504
280.970,10	1,937
267.857,02	0,543
257.513,69	0,555
251.175,28	0,323
241.362,01	0,058
232.185,10	-0,083
241.885,19	-0,186
250.394,54	-0,121

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka , <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>; EURIBOR RATES, <https://www.euribor-rates.eu/en/current-euribor-rates/>

Tablica 11 Rezultati regresijske analize za varijable :Ukupni krediti kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa EURIBOR 12 MJ

Statistika regresije	
Višestruki R	0,271491521
R ²	0,073707646
Prilagođeni R ²	-0,018921589
Standardna greška	17446,92205
Opažanja	12

ANOVA					
	df	SS	MS	F	značajnost F
Regresija	1	242215596,2	242215596,2	0,795727674	0,39333237
Rezidual	10	304395089,2	304395089,2		
Ukupno	11	3286166488			

	Koeficijenti	Standardna greška	t Vrijednost	P vrijednost	manji od 95%	veći od 95%	manji od 95%	veći od 95%
Presjek	253284,7315	6560,528178	38,60736889	3,24405E-12	238666,9637	267902,4992	238666,9637	267902,4992
X Varijabla	3535,967029	3963,929993	0,892035691	0,39333237	-5296,219394	12368,15345	-5296,21939	12368,15345

Izrada autora korištenjem računalnog alata Analysis ToolPak (Analiza podataka) u Microsoft Office Excel-u.

- Interpretacija koeficijenta korelacije i koeficijenta determinacije

Koeficijent korelacije iznosi 0,271491521 što znači da između tržišne kamatne stope ZIBOR i plasmana kreditnih institucija postoji slaba povezanost.

Koeficijent determinacije iznosi 0,073707646 što nam govori da se 7% promjena na varijabli Y može protumačiti promjenama varijable X , dok je 93% promjena rezultat pogreške modela.

5.2 REGRESIJSKA ANALIZA UTJECAJA KRETANJA KAMATNIH STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA NA PROSJEČNE KAMATNE STOPE NA KREDITE KREDITNIH INSTITUCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Tablica 12 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na kredite kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope ZIBOR 12 MJ za razdoblje od 2011.-2019.godine

Prosječna kamatna stopa na kredite Y	ZIBOR 12 MJ X
7,37	4,31
6,64	5,81
6,31	3,23
6,10	1,96
5,61	1,78
5,09	1,85
4,60	1,19
3,86	0,7
3,48	0,53

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka , <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci>

Tablica 13 Rezultati regresijske analize za varijable : prosječne kamatne stope na kredite kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa ZIBOR 12 MJ

Statistika regresije	
Višestruki R	0,857077631
R ²	0,734582065
Prilagodeni R ²	0,696665217
Standardna greška	0,715806282
Opažanja	9

ANOVA					
	df	SS	MS	F	značajnost F
Regresija	1	9,926567623	9,926567623	19,37350034	0,003150986
Rezidual	7	3,586650432	0,512378633		
Ukupno	8	13,51321806			

	Standardna greška	t Vrijednost	P vrijednost	manji od 95%	veći od 95%	manji od 95%	veći od 95%
Presjek	3,945418162	0,416920514	9,463238274	3,07419E-05	2,959557804	4,931278519	2,959557804
X Varijabla	0,634070063	0,144056614	4,401533862	0,003150986	0,293430301	0,974709825	0,293430301

Izrada autora korištenjem računalnog alata Analysis ToolPak (Analiza podataka) u Microsoft Office Excel-u.

- Interpretacija koeficijenta korelacije i koeficijenta determinacije

Koeficijent korelacije iznosi 0,857077631 što znači da između tržišne kamatne stope ZIBOR i prosječnih kamatnih stopa na plasmane kreditnih institucija postoji jaka povezanost.

Koeficijent determinacije iznosi 0,73458206 što nam govori da se 73% promjena na varijabli Y može protumačiti promjenama varijable X , dok je 27% promjena rezultat pogreške modela.

Tablica 14 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na kredite kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope EURIBOR 12 MJ za razdoblje od 2011.-2019.godine

Prosječna kamatna stopa na kredite Y	EURIBOR 12 MJ X
7,37	1,504
6,64	1,937
6,31	0,543
6,10	0,555
5,61	0,323
5,09	0,058
4,60	-0,083
3,86	-0,186
3,48	-0,121

Izrada autora, Izvor: Hrvatska narodna banka , <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci> ; EURIBOR RATES , <https://www.euribor-rates.eu/en/current-euribor-rates/>

Tablica 15 Rezultati regresijske analize za varijable : prosječne kamatne stope na kredite kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa EURIBOR 12 MJ

Statistika regresije	
Višestruki R	0,851874591
R ²	0,725690319
Prilagođeni R ²	0,686503222
Standardna greška	0,727697595
Opažanja	9

ANOVA					
	df	SS	MS	F	značajnost F
Regresija	1	9,806411525	9,806411525	18,51860358	0,003552075
Rezidual	7	3,70680653	0,52954379		
Ukupno	8	13,51321806			

	Standardna greška	t Vrijednost	P vrijednost	manji od 95%	veći od 95%	manji od 95%	veći od 95%
Presjek	4,707298667	0,297736514	15,81028341	9,81454E-07	4,003263686	5,411333649	4,003263686
X Varijabla	1,476117438	0,343017907	4,303324712	0,003552075	0,665008975	2,287225901	0,665008975

Izrada autora korištenjem računalnog alata Analysis ToolPak (Analiza podataka) u Microsoft Office Excel-u.

- Interpretacija koeficijenta korelacije i koeficijenta determinacije

Koeficijent korelacije iznosi 0,851874591 što znači da između tržišne kamatne stope EURIBOR i prosječnih kamatnih stopa na plasmane kreditnih institucija postoji jaka povezanost.

Koeficijent determinacije iznosi 0,725690319 što nam govori da se 73% promjena na varijabli Y može protumačiti promjenama varijable X , dok je 27% promjena rezultat pogreške modela.

6. ZAKLJUČAK

Niske kamatne stope na tržištu novca efekt su financijske krize . Niskim kamatnim stopama na tržištu novca cilj je bio omogućiti bankama da mogu međusobno posuđivati novac po niskim cijenama kako bi jeftinije kreditirale svoje klijente. Središnje banke su snižavanjem kamatnih stopa željele prisiliti komercijalne banke da jeftinim kreditima poduzećima omogućavaju kapitalna ulaganja u gospodarstvo, čime bi se povećala proizvodnja, prodaja i otvarala nova radna mjesta. Također, niska kamata na štednju motivirala bi štediše da odustanu od štednje i povećaju potrošnju i na taj način pridonose razvoju gospodarstva.

Niske kamatne stope na tržištu novca utjecale su i na hrvatski bankovni sektor. Banke su postupno smanjivale kamate na kredite. Kamatne stope su i dalje u padu te su trenutno na najnižim razinama . Iz provedene regresijske analize došlo se do rezultata koji pokazuju da su kamatne stope na tržištu novca statistički značajne varijable koje utječu na kamatne stope na kredite hrvatskog bankovnog sektora . Rezultati istraživanja poklapaju se sa očekivanjima.

Kreditna aktivnost blago je porasla , više u sektoru stanovništva nego u sektoru poduzeća. Povećano je i kreditiranje opće države ulaganjem u državne obveznice. Najveći porast kredita odnosi se na gotovinske i stambene kredite stanovništvu . Iz provedene regresijske analize došlo se do rezultata koji pokazuju da kamatne stope na tržištu novca nisu statistički značajne varijable koje utječu na ukupne kredite. Rezultati istraživanja poklapaju se sa očekivanjima.

7. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Tamara Odak

Matični broj studenta: 0234060047

Naslov rada: Kretanje kamatnih stopa na tržištu novca kao determinanta kreditna aktivnosti banaka

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

---

8. LITERATURA

8.1 KNJIGE

1. Gregurek , M. i Vidaković, N.(2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge
2. Kovačević, M. (2017) , *Financiranje poslovnih kombinacija*, Zaprešić, Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić dostupno na <https://www.bak.hr/hr/referada/knjiznica/e-knjiznica>
3. Lešić, Z. i Gregurek, M.(2013) *Financijske institucije i tržišta*, Zaprešić, VISOKA ŠKOLA ZA POSLOVANJE I UPRAVLJANJE „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprešić

8.2 ZAKONI

1. Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Narodne novine 140/2005
2. Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine 65/2018
3. Zakon o kreditnim institucijama , Narodne novine 159/2013
4. Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci , Narodne novine 75/08, 54/13
5. Odluka o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala kreditne institucije, Narodne novine 20/2014
6. Odluka o upravljanju rizicima, Narodne novine 94/2016
7. Odluka o adekvatnosti kapitala banaka, Narodne novine 17/2003

8.3 INTERNETSKI IZVORI

1. Tržište novca d.d.(n. d.). *O Tržištu novca d.d.*. Preuzeto 12.09.2020. s <http://www.trzistenovca.hr/Home/SysHtmlPage?systemskaInstancaPodatakaId=1>
2. Sudski registar.(n. d.). *Pretraga subjekata*. Preuzeto 12.09.2020. s https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080034782
3. Hrvatska narodna banka.(30.06.2015.). *Financijski sustav RH*. Preuzeto 15.09.2020. s <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh>
4. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.(n. d.). *O nama*. Preuzeto 23.10.2020. s <https://www.hanfa.hr/o-nama/>
5. Hrvatska narodna banka.(10.2.2020.). *Kreditne institucije*. Preuzeto 12.09.2020. s <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija>
6. Hrvatska narodna banka. (01.07.2020.). *Agregirano nekonsolidirano revidirano statističko izvješće*. Preuzeto 12.09.2020. s <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/nekonsolidirana-bilanca/kreditne-institucije/revidirani-podaci-godisnji>
7. Hrvatska narodna banka. (2020,svibanj). *Polugodišnja informacija o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike u drugom polugodištu 2019*. Preuzeto 12.09.2020. s <https://www.hnb.hr/documents/20182/2922400/h-polugodisnja-informacija-2polugodiste2019.pdf/bd6c476e-eea1-4ef6-36db-6ba59a561a3a>
8. Hrvatska narodna banka.(31.01.2015.). *Uvođenje statističkog standarda ESA 2010 u službenu statistiku HNB-a*. Preuzeto 24.10.2020. s <https://www.hnb.hr/-/informacije-za-korisnike-statistickih-podataka>
9. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (2020). *Hrvatska enciklopedija*. Preuzeto 24.10.2020. s <https://www.enciklopedija.hr/>

10. Hrvatska narodna banka.(03.09.2020.). *Regulativa*. Preuzeto 24.10.2020. s <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/regulativa>

11. Privredna banka Zagreb d.d.(13.12.2019.). *Načela za utvrđivanje kamatnih stopa te načina i dinamike obračuna kamate po kreditima i depozitima Privredne banke Zagreb – dioničko društvo*. Preuzeto 15.09.2020. s https://www.pbz.hr/document/termsConditions/documents/PBZ/valid-poslovni/nacela_za_utvrdivanje_kamatnih_stopa_te_nacina_i_dinamike_obracuna_kamate_po_kreditima_i_depozitima_pbz/Nacela%20za%20utvrdivanje%20kamatnih%20stopa_02.pdf

12. Europska centralna banka. (11.07.2019.). *Što su referentne kamatne stope, zašto su važne i zašto se provodi reforma?*. Preuzeto 15.09.2020. s https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_qa.hr.html

13. Kagan, J.(26.04. 2020.). *London InterBank Offered Rate (LIBOR)*. Investopedia. Preuzeto 15.09.2020. s <https://www.investopedia.com/terms/l/libor.asp>

14. Hrvatska narodna banka.(20.01.2020.). *Novčano tržište*. Preuzeto 15.09.2020. s <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/novcano-trziste>

15. Hrvatska narodna banka.(29.05.2020.). *Što je NRS*. Preuzeto 15.09.2020. s <https://www.hnb.hr/nrs/sto-je-nrs>

16. Arhivaanalitika .(2013, veljača). *Odrednice promjena kamatnih stopa u Hrvatskoj*. HUB Analize broj 46. Preuzeto 20.09.2020. s <https://www.hub.hr/hr/hub-analize-broj-46>

9. POPIS SLIKA , TABLICA I GRAFIKONA

Slika 1 Kretanje EONIA-e za razdoblje od 2011.-2019. godine , Izvor: https://www.euribor-rates.eu/en/eonia/	25
Slika 2 Kretanje godišnjeg EURIBOR-a od 2011.-2019. godine ,Izvor: https://www.euribor-rates.eu/en/eonia/	26
Slika 3 Kretanje LIBOR USD u 2019. godini ,Izvor: https://www.global-rates.com/en/interest-rates/libor/libor.aspx	27
Slika 4 Potpuna stilizirana skica formiranja kamatne stope na strani ponude kredita	30
Tablica 1 Bilanca kreditnih institucija na kraju razdoblja, u tisućama kuna.....	14
Tablica 2 Ukupni krediti kreditnih institucija prema vrstama dužnika za razdoblje od 2017.-2019. godine u tisućama kuna	18
Tablica 3 Ukupni krediti kreditnih institucija na kraju 2019. godine prema valutnoj strukturi u tisućama kuna	19
Tablica 4 Struktura kredita s valutnom klauzulom na kraju 2019. godine u tisućama kuna ..	20
Tablica 5 Struktura kredita u stranoj valuti na kraju 2019. godine u tisućama kuna	20
Tablica 6 Kretanje ZIBOR-a za razdoblje od 2003-2019. godine	28
Tablica 7 NRS za 2. tromjesečje 2020. godine	29
Tablica 8 Iznos ukupnih kredita kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope ZIBOR 12 MJ za razdoblje od 2008-2019. godine	32
Tablica 9 Rezultati regresijske analize za varijable :Ukupni krediti kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa ZIBOR 12 MJ.....	33
Tablica 10 Iznos ukupnih kredita kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope EURIBOR 12 MJ za razdoblje od 2008-2019. godine.....	34
Tablica 11 Rezultati regresijske analize za varijable :Ukupni krediti kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa EURIBOR 12 MJ	34
Tablica 12 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na kredite kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope ZIBOR 12 MJ za razdoblje od 2011.-2019.godine	35
Tablica 13 Rezultati regresijske analize za varijable : prosječne kamatne stope na kredite kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa ZIBOR 12 MJ.....	35

Tablica 14 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na kredite kreditnih institucija u RH i kretanje referentne kamatne stope EURIBOR 12 MJ za razdoblje od 2011.-2019.godine	36
Tablica 15 Rezultati regresijske analize za varijable : prosječne kamatne stope na kredite kreditnih institucija u RH i referentna kamatna stopa EURIBOR 12 MJ	36
Grafikon 1 Vlasnička struktura banaka u Republici Hrvatskoj i udio njihove imovine u imovini svih banaka	10
Grafikon 2 Imovina banaka u Republici Hrvatskoj	11
Grafikon 3 Profitabilnost prosječne imovine i prosječnoga kapitala banaka u republici Hrvatskoj	12
Grafikon 4 Ukupni krediti kreditnih institucija na kraju razdoblja u milijunima kuna.....	16
Grafikon 5 Ulaganja kreditnih institucija u dužničke vrijednosne papire za razdoblje od 2013.-2019. godine u milijunima kuna.....	17
Grafikon 6 Kretanje prosječnih kamatnih stopa na tržištu novca RH.....	29
Grafikon 7 Kretanje kamatnih stopa na devizne kredite	31
Grafikon 8 Kretanje kamatnih stopa na kunske kredite	31

ŽIVOTOPIS

Tamara Odak

Državljanstvo: hrvatsko

 (+385) 98771322

Datum rođenja: 30/09/1976

Spol: Žensko

 E-adresa: tamaraodak30@gmail.com

 Adresa : Petra Preradovića 40, 49244 Stubičke Toplice (Hrvatska)

RADNO ISKUSTVO

GLAVNI KOORDINATOR

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [01/02/2016 – Trenutačno]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Nadziranje i kontroliranje ažurnosti, točnosti i potpunosti izvršenja poslova, te sudjelovanje u dnevnoj organizaciji rada unutar tima.
2. Izrada uputa za rad
3. Sudjelovanje u izradi i ažuriranju procedura
4. Rješavanje reklamacija i upita internih i eksternih klijenata
5. Sudjelovanje u pripremi podataka za interni i eksterni nadzor
6. Iniciranje i sudjelovanje u unaprjeđenju poslovanja
7. Organiziranje dnevnih aktivnosti unutar tima , definiranje prioriteta i donošenje operativnih odluka
8. Prepoznavanje rizika i poduzimanje mjera za njihovo sprječavanje
9. Vođenje operativnih evidencija i izrada izvješća unutar tima
10. Verifikacija i autorizacija transakcija u platnim sustavima i sustavima za poravnanje i namiru vrijednosnih papira za poslove Riznice
11. Ocjenjivanje radne uspješnosti zaposlenika

VIŠI KOORDINATOR

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [01/01/2009 – 31/01/2016]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Nadziranje i kontroliranje ažurnosti, točnosti i potpunosti izvršenja poslova, te sudjelovanje u dnevnoj organizaciji rada unutar tima.
2. Izrada uputa za rad
3. Sudjelovanje u izradi i ažuriranju procedura
4. Rješavanje reklamacija i upita internih i eksternih klijenata
5. Sudjelovanje u pripremi podataka za interni i eksterni nadzor
6. Iniciranje i sudjelovanje u unaprjeđenju poslovanja
7. Organiziranje dnevnih aktivnosti unutar tima , definiranje prioriteta i donošenje operativnih odluka
8. Prepoznavanje rizika i poduzimanje mjera za njihovo sprječavanje
9. Vođenje operativnih evidencija i izrada izvješća unutar tima
10. Verifikacija i autorizacija transakcija u platnim sustavima i sustavima za poravnanje i namiru vrijednosnih papira za poslove Riznice

KOORDINATOR

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [01/06/2008 – 31/12/2008]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Nadziranje i kontroliranje ažurnosti, točnosti i potpunosti izvršenja poslova, te sudjelovanje u dnevnoj organizaciji rada unutar tima.
2. Izrada uputa za rad
3. Sudjelovanje u izradi i ažuriranju procedura
4. Rješavanje reklamacija i upita internih i eksternih klijenata
5. Sudjelovanje u pripremi podataka za interni i eksterni nadzor
6. Iniciranje i sudjelovanje u unaprjeđenju poslovanja
7. Organiziranje dnevnih aktivnosti unutar tima , definiranje prioriteta i donošenje operativnih odluka
8. Prepoznavanje rizika i poduzimanje mjera za njihovo sprječavanje
9. Vođenje operativnih evidencija i izrada izvješća unutar tima
10. Verifikacija i autorizacija transakcija u platnim sustavima i sustavima za poravnanje i namiru vrijednosnih papira za poslove Riznice

STRUČNI SURADNIK

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [01/05/2007 – 31/05/2008]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Zaprimanje i potvrđivanje transakcija Riznice
2. Unos i potvrđivanje transakcija u platnim sustavima i sustavima za poravnanje i namiru vrijednosnih papira za poslove Riznice
3. Izrada izvješća

MLAĐI REFERENT III

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [01/02/2007 – 30/04/2007]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Zaprimanje i potvrđivanje transakcija Riznice
2. Unos transakcija u platne sustave

MLAĐI KONTROLOR II

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. [15/05/2006 – 31/01/2007]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

1. Zaprimanje i potvrđivanje transakcija Riznice
2. Unos transakcija u platne sustave

SLUŽBENIK

SOLIDA PLUS d.o.o [19/02/2001 – 14/05/2006]

Mjesto: Ivanec

Zemlja: Hrvatska

Obavljanje poslova u mjenjačnici.

RAČUNOVOĐA

ZATRA d.o.o [01/06/1999 – 16/02/2001]

Mjesto: Sv. Križ Začretje

Zemlja: Hrvatska

Provođenje knjigovodstvene evidencije ulaznih i izlaznih računa, obračuna plaća i evidencija robnog knjigovodstva.

REFERENT

MINISTARSTVO FINACIJA POREZNA UPRAVA, PODRUČNI URED KRAPINA [06/10/1997 – 06/10/1998]

Mjesto: Zabok

Zemlja: Hrvatska

Zaprimanje i unos obrazaca za obračun poreza i isplatu plaća od poreznih obveznika fizičkih osoba.

PRIPRAVNIK

MINISTARSTVO FINACIJA POREZNA UPRAVA, PODRUČNI URED KRAPINA [01/02/1996 – 31/03/1997]

Mjesto: Zabok

Zemlja: Hrvatska

Unos prijava poreza na dohodak u sustav.

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

[stručna prvostupnica ekonomije, bacc. oec.](#)

VELEUČILIŠTE BALTAZAR ZAPREŠIĆ [19/09/2019 – Trenutačno]

Adresa: Vladimira Novaka 23, 10290 Zaprešić (Hrvatska) www.bak.hr

EKONOMIST, VŠS

EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU [10/1995 – 24/11/1999]

Adresa: Trg John F. Kennedy 6, 10000 Zagreb (Hrvatska)

www.efzg.unizg.hr

GIMNAZIJA, SSS

Gimnazija A. G. Matoš [1991 – 1995]

Adresa: Prilaz Janka Tomića 2, 49210 Zabok (Hrvatska)

www.gimagm.hr

Tečaj za člana sudionika - za vrstu članstva sudionik novčanog tržišta

SREDIŠNJE KLIRIŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO d.d. [10/11/2010 – 10/11/2010]

Adresa: Heizelova 62a/6, 10002 Zagreb (Hrvatska) www.skdd.hr

Tečaj Derivativni instrumenti

Hrvatski institut za bankarstvo i osiguranje [2010 – 2010]

Adresa: Palmotičeva 32A, 10000 Zagreb (Hrvatska) www.hibo.hr

Tečaj Računovodstveni aspekti derivativnih instrumenata

CINOTTI [2011 – 2011]

Adresa: Zagreb

Diploma općeg menadžmenta

Privredna banka Zagreb d.d. i Dr. Pendl & Dr. Piswanger poslovni odabir d.o.o. [2010 – 2012]

Adresa: Zagreb (Hrvatska)

Seminar 8TH ANNUAL BACK OFFICE FORUM

EVENT PRODUCTION [25/05/2011 – 27/05/2011]

Adresa: Prag (Češka)

Osnove vođenja projekata

ZIS d.o.o. [28/09/2011 – 30/09/2011]

Adresa: Zagreb (Hrvatska)

21.ZSE KONFERENCIJA

Zagrebačka burza d.d. [20/10/2011 – 22/10/2011]

Adresa: Ivana Lucića 2a, 10000 Zagreb (Hrvatska)

Tečaj za člana sudionika- za vrstu članstva broker

SREDIŠNJE KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO d.d. [17/04/2012 – 18/04/2012]

Adresa: Heizelova 62a/6 , 10002 Zagreb (Hrvatska)

CAPITAL MARKETS BACK OFFICE CERTIFICATION PROGRAMME LEVEL II

ATTF [09/12/2013 – 13/12/2013]

Adresa: 7,rue Alcide de Gasperi, L-1615 Luxembourg (Luksemburg) www.attf.lu

Osobni rast u poslovnoj komunikaciji-efikasno upravljanje konfliktima

Motivacijski govornik d.o.o.

Adresa: Zagreb (Hrvatska)

JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici:

hrvatski jezik **engleski jezik**

SLUŠANJE: B2 ČITANJE: B2 PISANJE: B2

GOVORNA PRODUKCIJA: B2 GOVORNA INTERAKCIJA: B2

DIGITALNE VJEŠTINE

Windows / Microsoft Word / Microsoft PowerPoint / Informacije i komunikacija (pretraživanje interneta) / Microsoft Excel / Komunikacijski programi (Skype Zoom TeamViewer) / Sposobnost prilagođavanje promjenama / Pristupačna / Dobro organizirana / Komunikativna